

Sistemin Kahredici Suçlarından Biri: Evsizler

25.02.2021 • Derin Yoksullaşma, Güncel Müdahaleler • Yeni Komünizm

“Daha iyi bir dünyaya giden yol kolay değil ve olmayacak – bu, kararlı bir mücadele ve evet, büyük bir fedakarlık olmadan başarılmaz. Fakat mevcut kapitalizm-emperyalizm sisteminin egemenliği altında mevcut seyri sürdürmek, bugün dünyada halihazırda işlenen dehşetlerin, ivedi duruma gelen ve çok daha kötü hale gelecek ve giderek artan bir şekilde ortaya çıkan dehşetlerin, oldukça gerçek varoluşsal tehlikenin devamı anlamına gelmektedir.”

– **Bob Avakian** [1]

22 Şubat 2021 tarihinde *revcom.us* web sitesinde [2] oldukça trajik bir gelişmenin haberi ele alındı. Haber, 14 Şubat Pazar günü şiddetli fırtınayla gelen soğuk hava, kar ve dondurucu yağmurun etkisinden sonra Maria Elisa Pineda’nın 11 yaşındaki oğlu Cristian’ın hipotermiden yaşamını yitirmesi korkunç gerçeğiyle yüzleşmesini içeriyordu. Bu üzücü gelişme yaşanırken özellikle Teksas’ı etkisi altına alan seller sonucunda sayısız ev, apartman, işyeri, okul ve diğer binalar sel nedeniyle hasar gördü. Bazı şehirlerde hastaneler, elektrik ve su kesilmesinden ötürü işlemez hale geldi. Bir gecede restoranlar kapandı, benzin istasyonlarında uzun kuyruklar oluştu ve insanlar süpermarketlere hücum ettiler. Adeta içlerinde hiçbir ürün kalmayacak şekilde panik içinde bu marketleri yağmaladılar. Yaşananlar ve ortaya çıkan bu trajik manzaralar bu sistem altında, kapitalizm-emperyalizm sistemi altında ne ilk ne de son olacak bir gelişmeydi...

Benzer bir gelişme geçtiğimiz aylarda İstanbul’da yaşandı. İstanbul’da soğuk havanın etkisini gösterdiği günlerde sokakta yaşayan 65 yaşındaki Sami Babacan adlı bir kişinin Kadıköy’de ölü bulunması gözlerin evsiz [3] insanlara dönmesine neden oldu.

Sokakta kabul edilemez bir şekilde yaşamını yitirmek durumunda kalan 65 yaşındaki Sami Babacan... İstanbul'da yaklaşık 7 ile 10 bin arasında Türkiye genelinde ise 70-100 bin civarında evsiz olduğu tahmin ediliyor.

Barınma, sağlık, beslenme gibi insanın yaşamını devam ettirebilmesi için en temel ve en zorunlu ihtiyaçlarının meta ilişkilerine tabi kılındığı, bu olmazsa olmazların değişim değeri olarak pazara sunulduğu bir sistemin en dehşet veren sonuçlarından biridir insanların bu şekilde hayatlarını kaybetmeleri... Özellikle kış aylarında evsiz insanların esas olarak başka amaçlar için inşa edilmiş spor salonlarında veya çeşitli otellerde toplanmaları veya "konuk edilmeleri" de sorunun kökten çözümüne yardımcı olmuyor. Evsiz insanlar ciddi sağlık sorunlarıyla -özellikle organ yetmezliği sorunlarıyla- boğuşuyorlar ve bu durum belirgin bir şekilde kış aylarında daha da belirleyici oluyor. [4]

Türkiye'de evsiz insanlara yönelik faaliyet yürüten bir sivil toplum kuruluşuna göre her ne kadar ciddi araştırmaların eksikliğinden ve özellikle son yıllardaki sığınmacıların ve göçlerin hareketliliğinden kaynaklı net sonuçlar ortada olmasa da, İstanbul'da yalnızca kış aylarında belediye salonlarında konaklayan insan sayısının 3 bin 500 civarında olduğu bildiriliyor. Elbette evsizlerin hepsi bu salonlara gelmiyorlar. İstanbul'da yaklaşık 7 ile 10 bin arasında Türkiye genelinde ise 70-100 bin civarında evsiz olduğu tahmin ediliyor. [5]

Geçtiğimiz yıllarda yapılan bir diğer çalışmaya göre evsizlerin yüzde 90'ı erkek, yüzde 10'u kadın. Yüzde 70'i Türkiye/Kürdistan coğrafyasından, yüzde 30'u ise farklı ülkelerden gelenler. Özellikle evsizlerin çoğunluğunu Kürt illerinden göç edenler oluşturuyor. Yabancı kategorisindeki evsizlerin çoğunluğu Fas, Özbek, Filistinli ve Suriyeli.

Raporda evsizlerin mesleki geçmişleri de ele alınıyor. Restorancılık, ustalık, oto tamirciliği gibi işçi sınıfından kişiler evsiz kitle içerisinde çoğunluğu oluşturuyor. Az sayıdaki bir grup ise iflas etmiş esnaf ve geçmişte memurluk yapmış kişilerden oluşuyor. Toplumda egemen ideolojinin etkisi ile sürekli olarak değersizleştirilen, kaçınılan ve neredeyse varlıkları tamamen yok sayılan evsiz bireylerin gece uyurken savunmasız kaldıkları, hırsızlık, gasp, cinayet ve tacizle karşılaştıkları belirtilen bu raporda, genelde evsizlerin suça karışma oranlarının düşük olması bir diğer dikkat çekici nokta olarak belirliyor. [6]

Evsizler üzerine yapılan araştırmalar süreçte başı çeken belirleyici faktörler olarak işsizlik, yoksulluk, ailevi problemler, psikolojik sorunlar ve alkol-madde bağımlılığını gösteriyor. Özetle öne çıkan nedenler ve sonuçlar aynı problemlerli bağlamın birbirini devamlı olarak üreten seyrinde kendini gösteriyor.

Küresel ve Sisteme İçkin Bir Problemle Yüzleşmek

2005 yılında Birleşmiş Milletler tarafından yapılan çalışmada dünya çapında tahminen 100 milyon insanın evsiz olduğu bildirildi. 1,6 milyar kadar insan yeterli olanaklara sahip bir konuttan yoksun durumda. [7]

Bütün bu tablo ve yaşanan yıkıcı sonuçlar, üzerinden atlanamayacak kadar açık ve seçik olan bir durumu ortaya koymaktadır. İnsanların barınacak bir konutunun olmaması ve yaşamsal açıdan en temel ihtiyaçlarını giderememeleri doğrudan bütün bir toplumsal yaşamı belirleyen bir sistemin ürünüdür ve bu sistemin işleyişine içkin durumdadır. [8] Bu sistem kapitalizm-empereyalizm sistemidir. Kapitalizm, farklı kapitalist grupların halk kitlelerinin temel ihtiyaçlarına ve çevrenin durumuna bakılmaksızın kendi kârlarını maksimize etmek için rekabet ettikleri sonuç gelmez bir dürtü tarafından yönlendirilen bir üretim ve bölüşüm sistemidir. Bu sistemin kâr getirmediğini düşündüğü alanlar konusunda -ki buna yoksul halk kitleleri de dahildir- yaratıcı ve

sorumluluk sahibi olmasını beklemek sistemin işleyiş biçimini ve bu sistemin temel çelişkisinin verili koşullarda öne çıkan temel dinamiğinin -yani kapitalist üretim sürecindeki anarşinin belirleyici gücünü- kavrayamamak demektir.

Bu tepeden tırnağa suçlu bir sistemdir, esas olarak bir suç sistemidir, devamlı olarak suç üretmektedir ve kendi içinde bir çıkış yolu barındırmamaktadır.

Gerekli Kalıcı Çözüme Doğru Adım Atabilmek

Burada önemli bir noktanın altını çizmek gerekiyor. Yaşanan soğuk hava dalgaları başta olmak üzere pek çok doğa olayı aslında bilimsel bir şekilde önceden öngörülebilir ve ölçülebilir doğal fenomenlerdir. Bunlara salt bir şekilde “afet” denmesi esas olarak meselenin temelini ve toplumsal sorumluluğu dışarıda bırakmanın bir biçimidir ve oldukça tehlikeli bir düşünce biçimini meşrulaştırmaya hizmet etmektedir. Bu doğal fenomenlere karşı akla uygun, bilimsel bir şekilde bütün bir toplumun sorumluluğunu üstlenmesi gereken, vizyoner planlamaları yapması gereken, sürece toplumun bütün potansiyelini dahil etmesi gereken, insanların en temel yaşamsal gerekliliklerini ve haklarını her durumda gözetmesi gereken temel olarak doğru şekilde yapılandırılmış bir devlet aygıtı ve bu aygıtın yöneticisi bir iktidar mekanizmasıdır. Şu an için bu devlet iktidarı kapitalist-emperyalist sistemin dinamikleri tarafından belirlenmektedir ve böylesi bir yapının toplumdaki derinleşen eşitsizlikleri gidermesi, insanların ihtiyaçlarını karşılaması yine sistemlerinin kendi yapılanması ve işleyiş dinamikleri açısından mümkün değildir. [9]

Bütün bu gelişmeler önemli ve tarihsel bir görev ile bizleri karşı karşıya bırakmaktadır. **Öncelikle konut sorununun ve dünyada milyarlarca insanın uygun bir konuta sahip olamaması durumunu bu sistem altında çözebilmenin mümkün olmadığını kavramak gerekiyor.** Bu meselenin oldukça gerçek ve yakıcı bir mesele olduğu ile yüzleşebilmek, burada bütün bir insanlığa yönelik gerekli sorumluluğu alabilmek gerekiyor.

Bununla birlikte bu meselenin yakıcılığı bilinçli özneyi belirli bir aceleciliğe veya geçici reformist çözümlere de yönleltmemelidir. Bob Avakian’ın *Yeni Komünizm* kitabında altını çizdiği gibi;

“Bu sistem altında halkın ihtiyaçlarını karşılayamazsınız; eğer karşılayabilecek olsaydınız neden devrim için çalışacaksınız ki? Mesele halkın ihtiyaçlarına ilgi göstermemek değildir. Fakat bu sistem altında sömürülen ve ezilen halk kitlelerinin ihtiyaçlarını karşılayamazsınız, en temel maddi ihtiyaçlar olan gıda, barınma, vs. gibi ihtiyaçları bile karşılayamazsınız. İkinçisi, bunu yaptığınız zaman kafanızı aşağı eğip kendinizi mevcut koşullara gmyor ve bir devrim inşasından vazgeçiyor olursunuz. şu halde, reformist yaklaşıma karşıt olarak vurgulanan şey, toplumdaki büyük çelişkilerin peşinden gidilmesinin önemidir; insanların etrafında harekete geçebileceği ve sistemin derin fay hatlarına varabilecek -bir deprem yaratan fay hatları gibi- çelişkiler, sistemin tam da temelinde yer alan ve insanların etrafında harekete geçmesi halinde bütün sistemin çatlaklarını derinleşmeye başlayacağı ve sistemi alaşağı edip yerine çok daha iyi bir şeyi geçirmek için daha elverişli koşulların meydana geleceği çelişkilerdir bunlar.”

Geçmişten Geleceğe Uzanan Atılımlar

İnsanlık tarihinde her ne kadar süreleri çok kısa olsa ve çeşitli tali eksiklikleri bulunsa da geçtiğimiz yüz yıl içinde çok önemli sosyalist toplum projeleri hayata geçirilebilmiştir. şu an her seferinde imkansız olarak devamlı lanse edilmeye çalışılan pek çok şeyin aslında mümkünlüğünü ortaya koyan sınıfsız toplum yolundaki bu atılımlardan, özellikle 1917-1953 yılları arasındaki Lenin ve Stalin’in önderliğindeki Sovyetler Birliği ve 1949-1976 yılları arasında Mao Zedong önderliğindeki in Halk Cumhuriyeti kendi halklarının barınma, giyinme, beslenme, sağlık, ulaşım gibi pek çok temel ihtiyaını doğru planlamalar ve devrimle dönüştürülen üretim biçimi sayesinde mümkün hale getirmiştir. Bu temel ihtiyaçlar konsepti içine insanların üretme, dinlenme, sanatla uğraşma, keşfetme, muhalefet etme, düşünceler alanında faaliyet yürütebilme özgürlükleri ile daha da ileri bir seviyeye taşınmıştır. Bu devrimler ve oldukça gerçek kazanımları halen insanlık tarihi için büyük zirve noktaları olarak önemli birer mirastırlar. Ve şu an günümüz çağında bütün bu devrimlerin en iyi taraflarından ayrıca ciddi kısıtlılıkları ve hatalarından da öğrenerek doğru ve bilimsel bir temelde çok daha iyisini yapabilmek mümkündür. Bunun mümkünlüğünü günümüzün en önemli Marksist nderi olan Bob Avakian bütün insanlığa sunduğu sistemli çalışmaları ile ortaya koymaktadır.

Son olarak bugünden kökten farklı, doğa ve toplumla ilişkileri çok daha bilimsel bir şekilde bütün bir gezegenin sorumluluğunu taşıyarak yapılacak, insanlığa uygun yepyeni değerler temelinde inşa edilecek komünizm yolundaki bir toplum projeksiyonunu bizlere sağlayan ve Bob Avakian'ın yazarı olduğu *Kuzey Amerika'da Yeni Sosyalist Cumhuriyet İçin Anayasa* çalışmasında 4.Madde 6.Bölüm içinde yer alan şu ifadeyi okurlarımızın ve bu önemli meselede kalıcı çözüm arayışında olan tüm ilgililerin dikkatine sunmak istiyoruz.

Ayrıca bu önemli meseleye ilişkin sizlerin de görüşlerinizi ve kalıcı çözüm için önerilerinizi bekliyoruz.

“Yeni Sosyalist Cumhuriyette devlet ve onun yönetimi altında bulunan planlı ekonomi “alttakileri üste çıkartmak üzere” özel tedbirler alır. Bu ilke, ezilen ulusları etkileyen tarihsel eşitsizliklerin üstesinden gelinmesi hayati görevine hizmet eder. Bunlara toplumun diğer büyük eşitsizlikleri de dahildir. Bu eşitsizliklerin ortadan kaldırılması için tüm toplum harekete geçirilecektir. Sosyal ihtiyaçların ve ihtiyacı duyulan diğer hizmetlerin (sağlık ve barınma gibi) dağıtımında önceliklere bu ilke yön verecektir. Sosyalist ekonomi az gelişmiş ve gelişmiş bölgeler arasında farkların giderilmesine de öncelik vermektedir.” [10]

Referanslar:

[1] “Bob Avakian’dan Yeni Yıl Açıklaması: Yeni Bir Yıl, Tüm İnsanlığın Kurtuluşu İçin Kökten Yeni Bir Dünyaya Yönelik Acil İhtiyaç” – [Bob Avakian’dan Yeni Yıl Açıklaması: Yeni Bir Yıl, Tüm İnsanlığın Kurtuluşu İçin Kökten Yeni Bir Dünyaya Yönelik Acil İhtiyaç | Yeni Komünizm \(localhost/yenikomunizm/\)](#)

[2] “Winter Storm Sweeps Southern Plains: The Deadly Cold of the Capitalist System” – [Winter Storm Sweeps Southern Plains: The Deadly Cold of the Capitalist System \(revcom.us\)](#)

[3] Burada bahsedilen “evsizlik” fenomeni esas olarak barınacak, içinde kalarak yaşamını sürdürebilecek hiçbir konutu bulunmayan kişileri ifade etmektedir. Bununla birlikte, barınacak yerleri olsa da kapitalist-emperyalist sistem altında milyarlarca kişinin zaten yaşam boyu ücretsiz bir şekilde kullanabileceği bir konuta sahip olmadığı, kapitalist ev sahiplerine bağlı kiracılar olduklarını da belirtmek gerekiyor.

[4] Evsizler arasında en çok görülen hastalıklar solunum sistemi rahatsızlıkları, cilt hastalıkları, kronik akciğer hastalıkları, ağız ve diş hastalıkları, romatizma, karaciğer rahatsızlıkları olarak öne çıkıyor. Özellikle tüberküloz

hastalığı evsiz insanlarda genel nüfusa oranla oldukça fazla görülmekte. Kaynak için bkz: [İstanbul'un evsizleri: İlk sırada Kürtler var \(gazeteduvar.com.tr\)](#)

[5] “Türkiye’de tahmini 70 bin evsiz var” – “Türkiye’de tahmini 70 bin evsiz var”: Yüzde 95’inin erkek olmasının sebepleri neler? | Independent Türkçe (indyturk.com)

[6] “Evsiz raporu” – Evsiz raporu: İstanbul’da 8 bin kişi sokakta kalıyor, yüzde 70’i Türk vatandaşı – Sputnik Türkiye (sputniknews.com)

[7] Kıtalar ve ülkelere göre çarpıcı veriler için bkz: “Global Homelessness Statistics” – Global Homelessness Statistics – Homeless World Cup

[8] Karl Marx ile birlikte komünizm biliminin kurucularından olan Friedrich Engels, *Konut Sorunu* isimli önemli çalışmasında toprak mülkiyeti nedeniyle büyük kentlerde hem konut açığı, hem de konut fazlasının bir arada olabileceğini ilk defa göstermekle kalmamış, kapitalist üretimin temeli olan kır-kent karşıtlığının tekel fiyat koşullarında mekanda nasıl biçimlendiğini de gözler önüne sermiştir. Engels’in kır-kent karşıtlığı ile bu karşıtlığın dolayımlandığı toprak mülkiyetini tek bir çerçeve içinde buluşturması Marksizmin meseleye önemli katkılarından birini oluşturmaktadır.

[9] Bu mesele Bob Avakian’ın “Breakthroughs [Atılımlar]: Marx’ın Tarihsel Atılımı ve Yeni Komünizm ile Daha İleri Bir Atılım” çalışması içinde bir kez daha gündeme getirdiği “yeme hakkının” imkansızlığı üzerine açıklamalarını akıllara getirmektedir. Avakian konuyu şu şekilde ele alır:

“Siyasi sistemin ve yasaların, insanların kendileri için ihtiyaç duydukları her şeyi ödeme yapmadan, yaşamın temel gereklilikleri olarak doğrudan temin edebilmelerine izin verdiğini bir hayal edin. Eğer bu yapılmış olsaydı, şeylerin başka metalar için (özellikle de para biçiminde) meta olarak üretildiği ve değiştirildiği (kısaca şeylerin satın alındığı) bir ekonomi, kapitalizmin ilkeleri ve dinamikleri doğrultusunda işlese dahi oldukça hızlı bir şekilde çökerdi. Bu o kadar açık ve bellidir ki, pek çok kişi “elbette” bunu yapamayacağınıza ve böyle bir şey önermenin saçma olduğuna yönelik derhal itiraz edecektir. Fakat böyle bir yanıtın bizzat kendisi, temelde kapitalist meta ilişkilerinin sınırları içinde hareket etmeye ve düşünmeye şartlandırılmanın bir yansımasıdır, gerçekte şeylerin insanların ihtiyaçları temelinde dağıtılacağı – meta üretiminin ve değişiminin (ve bununla birlikte metaların evrensel eşdeğeri olarak paranın) aşılacağı ve ortadan kaldırılacağı ve “herkesten yeteneği doğrultusunda, herkese ihtiyacı kadarıyla” komünist sloganının etkin bir ilke olacağı kökten farklı bir toplumu ve dünyayı, komünist bir dünyayı tasarlayanın zor olduğu düşünülür.”

[10] “Kuzey Amerika’da Yeni Sosyalist Cumhuriyet İçin Anayasa” – Kuzey Amerika'da Yeni Sosyalist Cumhuriyet İçin Anayasa (Tasarı Önerisi) | Yeni Komünizm (localhost/yenikomunizm/)